

**UCHWAŁA NR XXXVIII/312/2021
RADY MIEJSKIEJ W LIPIANACH**

z dnia 20 grudnia 2021 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz
Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Lipiany na lata 2022-2027**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 713 ze zm.) oraz art. 6 ust. 2 pkt. 1 Ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. Z 2020 r., poz. 218 ze zm.) Rada Miejska w Lipianach uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Lipiany na lata 2022-2027 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Lipian.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 01 stycznia 2022 roku.

Przewodnicząca Rady Miejskiej

Marta Ciszewska

UZASADNIENIE

Zgodnie z treścią art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2022 – 2027 zakłada działania profilaktyczne, ochronne i doskonalące dotychczasowe działania jednostek i instytucji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Lipiany na lata 2022-2027 jest kontynuacją działań podjętych w ramach realizacji tożsamego programu na lata 2016-2021.

Nadrzędnym celem Programu jest dobro i bezpieczeństwo rodziny, w szczególności ochrona osób niesamodzielných, w tym dzieci przed przemocą w rodzinie. Aby ten cel osiągnąć konieczne są interdyscyplinarne działania służb i podmiotów realizujących zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy i ochroną ofiar przemocy w rodzinie. Działania te mogą przyczynić się do ograniczenia zjawiska przemocy i wzrostu poczucia bezpieczeństwa lipiańskich rodzin.

Biorąc powyższe pod uwagę przyjęcie niniejszej uchwały jest zasadne.

PRZEWODNICZĄCA
RADY MIEJSKIEJ
w Lipianach

Marta Ciszewska

Załącznik

do uchwały nr XXXVIII/312/2021 Rady Miejskiej w Lipianach

z dnia 20 grudnia 2021 r.

GMINNY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE
ORAZ
OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE
DLA GMINY LIPIANY
NA LATA 2022-2027

1. Wstęp

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka. To ona daje człowiekowi możliwość wszechstronnego rozwoju i zaspokajania wielu potrzeb. To rodzina wprowadza jej członków w świat wartości i norm społecznych, dzieje się tak dlatego, że środowisko rodzinne stanowi źródło miłości i akceptacji, daje poczucie bezpieczeństwa przez spójność wewnętrzną i obecność osób, na które można liczyć. Kontakty z najbliższymi odgrywają istotną rolę w kształtowaniu osobowości człowieka. Ważnym elementem jej funkcjonowania jest to, że odzwierciedla w swojej strukturze przeobrażenia ogólnospołeczne i z czasem dostosowuje się do nich. Rodzina poddana wpływom zewnętrznym zmienia się, kształtując osobowość, poglądy, system wartości oraz styl życia jej członków. Jeśli jej kondycja pogarsza się, wpływa to destrukcyjnie na funkcjonowanie nie tylko jednostki, ale również społeczeństwa.

Najogólniej rzecz biorąc, rodzina jest instytucją ogólnoludzką spotykaną we wszystkich epokach i kulturach. Różne definicje rodziny łączy jedna wspólna cecha - eksponują jej znaczenie, zarówno w indywidualnym życiu jednostki, jak i w życiu narodu, społeczeństwa. Bardzo uzasadnione jest zatem powiedzenie papieża Jana Pawła II - *„Przyszłość idzie przez rodzinę”*. Droga rozwoju społeczeństwa wiedzie właśnie przez rodzinę. Wysiłki wszystkich, którzy chcą formować nowe społeczeństwo, muszą zacząć od niej, ubiegać się o jej niezmiennność i lepsze warunki do spełnienia jej zadań. W rodzinie *„jak w soczewce, kumulują się wszystkie procesy i problemy społeczne: kryzysy gospodarcze, załamania polityczne czy nieudolne programy reform społecznych. Makrospołeczna kultura modeluje konkretne postacie życia rodzinnego, wpływając na jego treść i kierunek przeobrażeń. Równocześnie jednak od rodziny, od tysięcy pojedynczych rodzin, zależy kształt społeczeństwa narodowego czy państwowego”*.

Każda rodzina boryka się z problemami dnia codziennego, które trzeba pokonywać. Są rodziny potrafiące sprostać tym obowiązkom. Takie rodziny, które pomyślnie rozwiązują swoje problemy, kierując się chęcią utrwalenia swojej wspólnoty i realizacji przypisanych im funkcji nazywamy **rodzinami funkcjonalnymi**. Rodziny, które nie potrafią wypełniać należycie swych funkcji, nazywamy **rodzinami dysfunkcjonalnymi**. „Rodzina dysfunkcyjna to taka, która wykazuje poważne nieprawidłowości w zaspokajaniu podstawowych potrzeb biologicznych i psychospołecznych członków tej rodziny, a zwłaszcza dziecka (dzieci)”. Termin „dysfunkcja” w odniesieniu do rodziny oznacza „system charakteryzujący się takimi interakcjami jego członków, które prowadzą do frustracji ich podstawowych potrzeb, wykorzystywania niektórych osób z rodziny,

pogwałcenia ważnych praw osobistych, zaniku odpowiedzialności lub nadmiernej odpowiedzialności niektórych osób z rodziny”.

Przemoc domowa może być skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie. Najczęściej przemoc w rodzinie występuje w rodzinach najuboższych, jest powiązana z alkoholizmem, niskimi dochodami na członka rodziny, biedą, a także małą świadomością społeczną.

Przemoc w rodzinie została uznana za problem społeczny dopiero od niedawna, chociaż jej historia jest długa jak historia całej naszej cywilizacji. Dom rodzinny -bezpieczne i ciepłe ognisko domowe, środowisko miłości i opieki dla wielu ludzi na świecie, także w Polsce, jest miejscem cierpienia, zagrożenia, poniżenia, lęku i rozpacz. Do niedawna niewiele mówiono i pisano na temat przemocy w rodzinie. Dopiero od kilku lat w Polsce coraz częściej używamy termin „przemoc w rodzinie” lub „przemoc domowa”. W większości zaawansowanych cywilizacyjnie krajów zachodnich pojęcia te weszły do obiegu publicznego kilkanaście lat wcześniej. Przemoc postrzegana jest jako akt agresji, który zagraża naszej wolności i godności człowieka. W tym ujęciu przemoc wewnątrz rodziny godzi w podstawową wartość społeczeństwa demokratycznego. Ten naturalny system społeczny, jakim jest rodzina powinien zapewnić bezpieczeństwo i wychowanie potomstwa w środowisku wolnym od przemocy. Inni członkowie rodziny również mają prawo do życia w warunkach zapewniających im bezpieczny i godny byt.

Z badań dotyczących rodziny, a także obserwacji życia społecznego wiadomo, że ludzie bardzo niechętnie przyznają się do przemocy wewnątrz rodziny. Wokół zjawiska Przemocy narosło wiele mitów między innymi takich jak ten, że przemoc występuje tylko w rodzinach patologicznych i jest zjawiskiem marginalnym. Tymczasem dane statystyczne mówią coś zupełnie innego i według tych informacji zjawisko przemocy w rodzinie jest zjawiskiem powszechnym i stanowi jeden z największych problemów współczesnego świata. Rodzina, w której dochodzi do aktów przemocy ulega dezorganizacji,

nie jest w stanie realizować swoich podstawowych obowiązków oraz zadań, zachowania członków rodziny stają się niezgodne z zasadami, normami i oczekiwaniami społecznymi. Jest bardzo poważnym i drażliwym problemem społecznym w Polsce, a jednym z istotnych i długofalowych celów polityki społecznej państwa jest tworzenie warunków do prawidłowego funkcjonowania rodziny oraz zapobieganie występowaniu postaw i zachowań antyspołecznych generujących patologie, w tym między innymi przemoc domową.

Podstawą opracowania Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie jest Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, która nakłada na samorządy gminne określone działania:

1. opracowanie i realizację gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie

2. prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie

3. zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia

4. tworzenie zespołów interdyscyplinarnych

Celem strategicznym programu jest przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, ochrona ofiar przemocy w rodzinie oraz zwiększenie dostępności i skuteczności profesjonalnej pomocy. Program szczegółowo określa zadania do realizacji zorientowane na rozwój systemu przeciwdziałania przemocy oraz współpracy międzyinstytucjonalnej, zapewnienie dostępności pomocy osobom i rodzinom z problemem przemocy domowej oraz podnoszenie świadomości społecznej w zakresie zjawiska przemocy w rodzinie.

2. Podstawy prawne i definicja przemocy

Podstawy Prawne Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie :

1. Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi

2. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii;

3. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie

4. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieskie Karty”

5. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej

6. Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2021

7. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2018 -2022

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie jako jeden z nielicznych aktów prawnych zawiera preambułę, w której wprost wskazano, iż „przemoc w rodzinie narusza podstawowe prawa człowieka, w tym prawo do życia i zdrowia oraz poszanowania godności osobistej, a władze publiczne mają obowiązek zapewnić wszystkim obywatelom równe traktowanie i poszanowanie ich praw i wolności”. Przyjęta w polskim ustawodawstwie definicja „przemocy w rodzinie” podkreśla, że w przemocy w rodzinie najbardziej istotne są demonstracja i wykorzystanie siły lub władzy w sposób, które są krzywdzące dla innych członków rodziny. Na ustawową definicję przemocy w rodzinie składa się przy tym kilka istotnych elementów. Po pierwsze, przemocą może być nie tylko zachowanie, które się powtarza, lecz także pojedyncze zachowanie. Po drugie, może to być działanie, tj. dokonanie jakiejś czynności, lub zaniechanie, czyli niepodjęcie działania, niewykonanie jakiejś czynności (np. zaniebanie). Po trzecie, zachowanie to ma być umyślne. Kolejnym elementem ustawowej definicji przemocy w rodzinie jest kwestia naruszenia praw lub dóbr osobistych członków rodziny, w szczególności narażenie tych osób na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszenie ich godności, nietykalności cielesnej, wolności, w tym seksualnej, spowodowanie szkód na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołanie cierpień i krzywd moralnych u osób dotkniętych przemocą.

Na przemoc w rodzinie można patrzeć z różnych punktów widzenia przyjmując perspektywę indywidualną, systemową lub społeczną:

- ✓ Perspektywa indywidualna, to spojrzenie przez pryzmat osoby doświadczającej przemocy lub przez pryzmat sprawcy.
- ✓ Perspektywa systemowa, to ukazanie możliwych form wsparcia dla osób uwięzionych w przemoc.
- ✓ Perspektywa społeczna, to odbiór społeczny zjawiska przemocy w rodzinie, postawy członków lokalnej społeczności wobec aktów przemocy oraz czynniki mogące sprzyjać przemocy lub ją usprawiedliwiać.

Przemoc w rodzinie rzadko kiedy bywa jedynie jednorazowym incydentem. Proces ten składa się z powtarzających się, następujących po sobie faz.

Pierwsza z nich to faza narastającego napięcia - początek cyklu. Napięcie stopniowo narasta. Pojawiają się coraz częstsze konflikty, pojawia się zazdrość, gniew. Sprawca coraz bardziej kontroluje,

podporządkowuje sobie członków rodziny. Staje się coraz bardziej drażliwy, poirytowany, prowokuje kłótnie, w czasie których wyzywa, obraża, poniża. Rodzina dąży do wyciszenia sytuacji: za wszelką cenę usiłuje poprawić nastrój sprawcy starając się zaspokoić jego żądania. Ofiary niejednokrotnie obarczają się odpowiedzialnością za nastroje partnera czy ojca.

Etap drugi - faza ostrej przemocy, w trakcie której dochodzi do wybuchu gniewu i wyładowania agresji. Bywa, że ofiara prowokuje wyładowanie emocji, ponieważ jest wykończona ciągłym napięciem. W tej fazie to sprawca prowokuje awanturę, często z błahych powodów, stawiając ofierze żądania, których ona nie jest w stanie zaspokoić. Ofiara próbuje na różne sposoby uspokoić sprawcę i uchronić siebie, ale zwykle te działania nie dają rezultatu. Sprawca działa w sposób gwałtowny, traci kontrolę nad swoim zachowaniem. Ofiara po ataku agresji przeżywa niedowierzanie, bezradność, wstyd, złość.

Ostatnia, trzecia faza miodowego miesiąca, w której sprawca usprawiedliwia swoje zachowanie, przeprosza, okazuje skruchę i obiecuje, że agresja więcej się nie powtórzy, jest miły, uczynny, obdarowuje prezentami. Ofiara wierzy w zapewnienia partnera, ponieważ bardzo chce, aby były prawdą. W tej fazie osoby doświadczające przemocy często wycofują się z podjętych wcześniej działań przeciwko sprawcy.

Wraz z upływem czasu kolejne fazy następują po sobie coraz szybciej, a czyny sprawcy stają się coraz bardziej brutalne i gwałtowne.

Istotną rzeczą jest fakt, że przemoc w rodzinie przybiera różne formy do których należy:

- fizyczna – wszelkiego rodzaju działania bezpośrednie z użyciem siły, których rezultatem jest nieprzypadkowe zranienie, np. popychanie, obezwładnianie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką, pięścią lub przedmiotami, oblewanie wrzątkiem lub substancjami żrącymi, użycie broni.
- psychiczna – prowadzi do zniszczenia pozytywnego obrazu własnej osoby, wykorzystuje mechanizmy psychologiczne np. wyśmiewanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie, narzucanie własnych poglądów, ciągłe krytykowanie, kontrolowanie, ograniczanie kontaktów z innymi ludźmi, stosowanie gróźb, szantażowanie.
- seksualna – wymuszanie różnego rodzaju niechcianych zachowań w celu zaspokojenia potrzeb seksualnych sprawcy, np. nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, seksu z osobami trzecimi, sadystycznych form współżycia, a także krytykowanie zachowań seksualnych.

- ekonomiczna – prowadzi do całkowitego uzależnienia finansowego od sprawcy, np. poprzez odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy, niezaspokajanie podstawowych potrzeb rodziny, okradanie, zaciąganie kredytów i zmuszanie do zaciągania pożyczek wbrew woli współmałżonka.
- zaniedbanie – ciągłe niezaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych np. brak opieki i uniemożliwianie zaspokajania podstawowych potrzeb fizjologicznych (związanych ze snem, jedzeniem, higieną).

Przemoc dzieli się również na **gorącą**, czyli taką, która naładowana jest furią, złością, gniewem, jest pełna ekspresji oraz przemoc **chłodną**, która stosowana jest bez gniewu, z premedytacją, jest uporządkowana, mogą jej przyświecać pozytywne cele, tj. przekonania, filozofia, wiara itp.

Przykładowe konsekwencje doznawania przemocy w rodzinie:

Zespół stresu pourazowego PTSD (post traumatic stress disorder)

Zaburzenia lękowe PTSD występują u ofiar napadów, gwałtów i innych traumatycznych wydarzeń, np. wojen, klęsk żywiołowych, wypadków drogowych. Dotyczą sytuacji, w których człowiek jest narażony na utratę zdrowia i życia. Nasilenie PTSD zależy od intensywności i czasu trwania traumy. Ponadto objawy PTSD są intensywniejsze u osób, które przeżyły traumę w wyniku aktywności człowieka (gwałt, przemoc domowa), niż u ofiar zjawisk naturalnych (powódź, huragan). Objawami PTSD są m.in. zaburzenia snu, drażliwość, wybuchy gniewu, złości, czujność, natrączywe wspomnienia, koszmary senne.

Proces wiktylizacji

Każdy „wchodząc” w związek z drugą osobą ma pewne wyobrażenia na temat swojego przyszłego życia, swojego małżeństwa, swojej rodziny. Akt przemocy burzy te wyobrażenia i wizję świata, partnera, siebie. Specjaliści nazywają to mianem burzenia utrwalonych przekonań. Osoba doznająca przemocy czuje rozpacz i ma poczucie krzywdy, często na tym etapie zaczyna szukać pomocy. Niestety zdarza się, że spotyka się z nieprawidłowymi reakcjami osób, z którymi dzieli się swoimi problemami i od których oczekuje pomocy i wsparcia. Takie zachowanie służb, które przejawia się bagatelizowaniem problemów czy obwinianiem ofiary nazywamy wtórnym zranieniem.

Syndrom sztokholmski

Takim mianem określono mechanizm, który zaobserwowano u ofiar zamachu terrorystycznego w Sztokholmie. U osób przetrzymywanych przez terrorystów, a następnie uwolnionych przez policję pojawiły się reakcje, które większość obserwatorów uznała za irracjonalne. Otóż niedawni zakładnicy zaangażowali się w proces obrony swoich oprawców, zamiast żądać sprawiedliwości, czy nawet odwetu (co w tej sytuacji byłoby bardziej zrozumiałe). Jedna z ofiar tak związała się z terrorystą, iż zawarła z nim związek małżeński. W tej sytuacji można mówić o „patologicznej wdzięczności” za to, co zamachowiec mógł zrobić, a w rezultacie tego nie uczynił. Mógł zabić, a tego nie zrobił. Był panem ich życia i śmierci i darował im to życie, więc tylko dzięki niemu żyją. Podobny mechanizm obronny pojawia się u ofiar przemocy domowej. Są one wdzięczne sprawcom za drobne przywileje, które jeszcze mają, za „miodowe miesiące”, za chwilę spokoju i namiastkę uczucia, a czasem nawet za to, że żyją.

Mechanizm „psychologicznej pułapki”

Ofiara nie jest w stanie zrezygnować ze związku, w który dużo zainwestowała czasu, zapału, energii. Budzi zdziwienie fakt, że trwa ona w związku, który przynosi jej cierpienie, w którym jest upokarzana i nie respektuje się jej praw. Ciągłe żyje nadzieją, że będzie lepiej, dlatego też inwestuje w ten związek. Obwiniając siebie za całe zło, wierzy, że jeśli bardziej się postara, to będzie lepiej. Ma poczucie, że zależy to właśnie od niej. Im więcej się stara i wkłada w to działanie więcej energii, tym trudniej jej zrezygnować.

Podstawowymi oddziaływaniami terapeutycznymi w pracy z ofiarami przemocy domowej powinna być praca nad:

- a) Zwiększaniem poczucia bezpieczeństwa,
- b) Przywracaniem zaufania do ludzi,
- c) Nabywaniem umiejętności rozpoznawania oraz wyrażania uczuć i emocji,
- d) zwiększaniem poczucia własnej wartości.

Podejmując działania pomocowe na rzecz rodzin zmagających się z trudnościami należy podkreślić, że działania te wymagają, poza wsparciem psychologicznym, ulokowania w polityce centralnej i lokalnej. W aspekcie legislacyjnym cenna jest dbałość o to, by regulacje prawne tworzyły spójny system. Podkreśla się, że system norm chroniących rodzinę składa się z dokumentów o zróżnicowanym

poziomie ogólności i mocy, są to m.in.: Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej, Kodeks Rodzinny i Opiekuńczy, Prawo dotyczące rodziny, akty prawa krajowego (np. prawo pracy, ubezpieczenia społeczne, wsparcie rodzin), a także akty prawa międzynarodowego jak np. Konwencja o Prawach Dziecka, Europejska Karta Socjalna itp. Szczegółową dziedziną polityki społecznej jest polityka rodzinna, która zorientowana na zaspokojenie potrzeb rodzin, wprowadza i porządkuje wzajemne stosunki państwa, społeczeństwa i rodzin. Pomoc społeczna stanowi tylko część zadań publicznych, kierowanych do rodzin, znajdujących się w sytuacji krytycznej. Chodzi w niej głównie o reorientację polityki społecznej w Europie, a jej zadaniem jest polepszenie dobrostanu rodzin i odnowa demograficzna społeczeństw.

3.

Diagnoza zjawiska przemocy w Gminie Lipiany

Gmina miejsko - wiejska Lipiany leży w południowej części powiatu pyrzyckiego. Sąsiaduje z gminami: Przelewice i Pyrzyce w powiecie pyrzyckim oraz Barlinek i Myślibórz w powiecie myśliborskim. Według rejestru zameldowania mieszkańców obecnie gmina liczy 5600 mieszkańców, a w rozbiciu na płeć informacje poddane analizie pokazują, iż w Gminie Lipiany obecnie zameldowanych jest 2816 kobiet, co stanowi 50,29 % a 2784 mężczyzn, co daje 49,71 %. Z powyższej analizy wynika, że populacja gminy Lipiany jest pod względem płci na wyrównanym poziomie. Na przestrzeni ostatnich kilku lat zauważalny jest sukcesywny spadek liczby ludności w gminie.

Statystyka osób bezrobotnych w powiecie pyrzyckim (stan na wrzesień 2021 r.)

Gmina	Liczba bezrobotnych				W tym z prawem do zasiłku	
	ogółem	kobiet	w tym zamieszk. na wsi	w tym kobiet	ogółem	kobiet
Bielice	76	47	76	47	12	9
Kozielice	100	57	100	57	11	4
Lipiany	272	149	91	49	39	22
Przelewice	188	121	188	121	25	18
Pyrzyce	496	274	202	122	86	50
Wamice	82	46	82	46	17	10
RAZEM	1214	694	739	442	190	113

Analizując niniejsze dane pod względem stopy bezrobocia, poza miastem powiatowym, które ma najwyższy odsetek osób bezrobotnych, w porównaniu do czterech ościennych gmin wskaźnik ten w Gminie Lipiany jest najwyższy. Dla porównania w Gminie Przelewice liczba bezrobotnych ogółem to 188 mieszkańców, a w Gminie Lipiany liczba ta osiąga 272 osób. Wskaźnik ten może mieć związek z brakiem miejsc pracy w okolicy, ale także z obecnie panującymi trendami ekonomicznymi.

W Polsce w ostatnich pięciu latach wzrosła liczba osób wracających na zasiłek. Żyje się z niego, dopóki można, a potem podejmuje pracę na sześć miesięcy, aby znów móc być bezrobotnym. Kiedy kończy się zasiłek, aspiracje i potrzeby tych ludzi są już tak małe, że zadowolają się niskimi okazjonalnymi dochodami. Wedle danych GUS, aż 82 proc. z nich wystarczają dochody poniżej 200 zł miesięcznie. Trzecia część żyje z rent i emerytur rodziców lub zasiłków na dzieci. Długie pozostawanie bez zajęcia wywołuje syndrom zniechęconego pracownika. Zniechęceni przyjmują postawę roszczeniową. Pogodzili się już ze swoim statusem, niczym się nie interesują, rzadko myślą o przyszłości. Tacy ludzie najczęściej pochodzą z małych miast i wsi. Większość żyje w zniszczonych blokach albo przedwojennych budynkach komunalnych - tam panują wręcz idealne warunki do utrwalenia się stylu życia bez pracy: osoby bezrobotne łatwo przejmują od siebie negatywne wzorce zachowań, upewniają się nawzajem w słuszności wyboru takiego życia. Etos pracy w takich miejscach nigdy nie był silny, dlatego bezrobocie wydaje się tam stanem naturalnym. W świecie postkomunistycznym

upowszechniły się postawy żebraczo-rozszczeniowe. Ale nie są one obce także w Europie Zachodniej, w tym w Polsce. Stąd mamy tylu "etatowych" bezrobotnych - to cena, jaką płacimy za państwo opiekuńcze.

Ze względu na specyfikę przemocy oszacowanie skali zjawiska nie jest łatwym zadaniem, trudno jednoznacznie określić liczbę ofiar przemocy, ponieważ jest zjawiskiem nierzadko pozostającym w ukryciu, ze względu na skłonność do traktowania spraw rodziny jako problemów wyłącznie prywatnych i niepodlegających ingerencji zewnętrznej. Jest też kwestią raczej wstydliwą i stygmatyzującą uwikłane w nią osoby, paradoksalnie zwłaszcza ofiary. Z uwagi na powyższe, część przypadków przemocy w rodzinie pozostaje nieujawniona. Należy nadmienić, że obecna doba koronawirusa i związana z tym przymusowa izolacja często oznaczała stałe przebywanie ze sprawcą przemocy, więc i większą kontrolę sprawcy, a tym samym mniejsze szanse na wezwanie pomocy.

Z analizy ilości prowadzonych spraw przez Zespół Interdyscyplinarny w ramach procedury "Niebieskie Karty" zaobserwować należy, iż na przestrzeni lat 2016-2020 problem zdiagnozowanej przemocy domowej w Gminie Lipiany nasila się. Świadczy o tym wzrastająca liczba formularzy "Niebieskich Kart" przekazanych do Przewodniczącej Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego. Daje się zauważyć, że tendencja wzrostowa zarejestrowanych Niebieskich Kart występuje od 2017 roku, gdyż w 2017 roku było ich 12, w 2018 r. 18, w 2019 r. 24. W 2020 r. nastąpił najwyższy odsetek (26 Niebieskich Kart) zarejestrowanych przez Gminny Zespół Interdyscyplinarny. W 2021 r. przez III kwartały odnotowano 4 Niebieskie Karty, co do samych liczb, to z pewnością statystyki nie oddają rzeczywistej skali problemu w gminie.

Analizując powyższe dane warto wspomnieć, że najwięcej Niebieskich Kart sporządzanych jest przez funkcjonariuszy Policji, którzy odgrywają znaczącą rolę w walce z przemocą - Policja jako jedyna instytucja może interweniować przez całą dobę. Przykładowo w 2020 r. Policja sporządziła 96% ogółu formularzy "Niebieskie Karty", które wpłynęły do Przewodniczącej Zespołu Interdyscyplinarnego. Kolejne miejsce co do ilości sporządzanych kart zajmuje Ośrodek Pomocy Społecznej. Służba zdrowia w analizowanym okresie nie sporządziła żadnego formularza "Niebieskie Karty".

Na podstawie zgromadzonych informacji uzyskanych z Komisariatu Policji w Lipianach ustalono, że:

w 2019 r.

- przeprowadzono 94 interwencji domowych związanych z przemocą domową
- ilość "NK" -30
- liczba sprawców przemocy domowej- 25

w 2020 r.

- przeprowadzono 129 interwencji domowych związanych z przemocą domową
- ilość "NK"- 28
- liczba sprawców przemocy domowej-31

w 2021 r.

- przeprowadzono 58 interwencji domowych związanych z przemocą domową
- ilość "NK"
- ilość sprawców przemocy- 4

W 5 przypadkach wystosowano zawiadomienie do innych instytucji o podjęcie stosownych działań.

Na podstawie informacji zebranych z Zespołu Szkół w Lipianach ustalono, że w latach 2016-2020 zdarzały się akty przemocy czy agresji. Zazwyczaj miały charakter incydentalny, wśród nich były: wyśmiewanie, wyzwiska, szyderstwa, zabieranie rzeczy (głównie smartfonów), bójki rówieśnicze. Zanotowano również przybieranie na sile agresji niewerbalnej jak: izolowanie, przedrzeźnianie czy hejt w mediach społecznościowych. Sporadycznie odnotowano przypadki zastraszania i wyłudzenia pieniędzy. W dobie pandemii organizacja życia szkolnego, chociażby zachowanie uczniów na przerwach jest po części zdeterminowane przez przepisy reżimu sanitarnego(...). W latach 2016-2020 r. placówki oświatowe w Gminie Lipiany sporządziły 3 formularze "Niebieskie Karty". Daje się zauważyć, że skala agresji i przemocy w szkole na przestrzeni ostatnich lat nie wzrasta znacząco.

W 2020 r. do Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lipianach wpłynęło 51 wniosków o podjęcie stosownych działań wobec osób nadużywających alkoholu, w tym wnioski wpłynęły od:

- rodziny osoby zgłaszanej - 1
- kuratora - 3
- Ośrodka Pomocy Społecznej - 24

- Komisariatu Policji – 23

W 2021 r. wpłynęło 55 wniosków w tym od:

- rodziny osoby zgłaszanej - 4

- kuratora - 3

- Ośrodka Pomocy Społecznej- 20

- Komisariatu Policji- 28

Analizując powyższe dane należy zaznaczyć, iż około 30% zgłaszanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej osób to osoby podejrzane o stosowanie przemocy domowej. Uzupełnieniem diagnozy jest opinia mieszkańców gminy na temat przemocy w rodzinie wyrażona w badaniu ankietowym przeprowadzonym w IV kwartale 2021 roku.

Respondenci zostali zapytani czy czują się bezpiecznie w Gminie Lipiany, większość badanych tj. 80% wskazało, że czuje się bezpiecznie. 57 % badanych zadeklarowało, że słyszało o funkcjonowaniu Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego w Lipianach. 71 % ankietowanych wskazało, że postrzega przemoc w Gminie Lipiany jako istotny problem, natomiast 6% nie miała zdania w tej kwestii. 94% badanych zadeklarowało, że przemoc domowa jest zjawiskiem nie do przyjęcia i zawsze powinna być karana przez prawo, tutaj także 6% respondentom trudno było powiedzieć. Badanie pokazało również, iż 23,5 % badanych do tej pory spotkało się z przemocą fizyczną, 37,3% z przemocą psychiczną, 2% z przemocą seksualną, 4% z innym rodzajem przemocy(np.zmuszanie do przyjmowania substancji psychoaktywnych czy niszczenie mienia) a jednocześnie 27,5 % respondentów zadeklarowało, że nie spotkało się z żadnym typem przemocy.Według ankietowanych najczęściej sprawcą przemocy w rodzinie jest mąż, na co wskazało 60%, w dalszej kolejności żona-12,5%, dzieci i inni członkowie rodziny po 5%, natomiast 17,5 % ankietowanych nie umiało się wypowiedzieć w powyższej kwestii.

4. Cele Programu

Celem nadrzędnym Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie dla Gminy Lipiany na lata 2022-2027 jest przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

oraz podniesienie skuteczności działań na rzecz osób doświadczających przemocy oraz stosujących przemoc domową. Cel główny zostanie osiągnięty poprzez skuteczną realizację celów szczegółowych wyodrębnionych w ramach celów zadań. Założona rozpiętość czasowa programu może pozytywnie wpłynąć na realizację wyszczególnionych zadań, a w rezultacie na jego efektywność.

Cele szczegółowe:

- ograniczenie zjawiska przemocy w rodzinie poprzez podnoszenie świadomości społecznej poprzez profilaktykę i edukację
- zwiększenie dostępności pomocy ofiarom przemocy w rodzinie
- zwiększenie skuteczności ochrony ofiar przemocy w rodzinie
- zwiększenie skuteczności działań wobec sprawców przemocy w rodzinie

5. Zadania programu:

1. wzmacnianie kompetencji służb realizujących zadania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie
2. udzielanie profesjonalnej pomocy osobom doświadczającym przemocy
3. zintensyfikowanie działań wobec osób stosujących przemoc
4. podnoszenie świadomości i wrażliwości społecznej wobec zjawiska przemocy
5. rozwijanie współpracy między podmiotami działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie
6. badanie zjawiska przemocy w rodzinie

Lp.	Zadanie	Opis zadania	Termin realizacji	Realizator lub koordynator
1.	Wzmacnienie	-udział w szkoleniach osób	2022-2027	OPS, Zespół

	kompetencji służb realizujących zadania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie	realizujących zajmujących się problematyką przemocy w rodzinie -organizacja spotkań i wymiana doświadczeń pomiędzy osobami działającymi w obszarze przemocy w rodzinie Wskaźniki: liczba przeszkolonych osób, liczba szkoleń, liczba spotkań, liczba osób uczestniczących w spotkaniach		Interdyscyplinarny GKPiRPA, jednostki oświatowe
2.	Udzielanie profesjonalnej pomocy osobom doświadczającym przemocy	-działanie Zespołu Interdyscyplinarnego -działanie punktu konsultacyjnego dla ofiar przemocy w rodzinie -działanie gminnego telefonu zaufania Wskaźniki: liczba przedstawicieli instytucji służb wchodzących w skład ZI, liczba spotkań Zespołu i grup roboczych, ilość udzielonych porad, ilość zgłoszeń	2022-2027	Zespół Interdyscyplinarny GKPiRPA
3.	Zintensyfikowanie działań wobec osób stosujących przemoc	- działania edukacyjne w zakresie skutków i konsekwencji związanych z faktem stosowania przemocy - motywowanie i kierowanie sprawców przemocy do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy w rodzinie Wskaźniki: liczba sprawców, z którymi przeprowadzono rozmowy, liczba sprawców uczestniczących w w/w programach	2022-2027	Zespół Interdyscyplinarny GKPiRPA, Policja
4.	Podnoszenie	-rozpowszechnianie	2022-2027	OPS, Zespół

	świadomości i wrażliwości społecznej wobec zjawiska przemocy	informacji na temat zjawiska przemocy w rodzinie, -rozpowszechnianie materiałów informacyjno-edukacyjnych -promowanie informacji o lokalnym systemie pomocy i wsparcia osób uwikłanych w zjawisko przemocy w rodzinie -udział w ogólnopolskich kampaniach związanych z przeciwdziałaniem przemocy i promowanie wartości rodzinnych Wskaźniki: -ilość rozpowszechnionych informacji, ilość rozprawdzonych materiałów, ilość rozpowszechnionych informacji o lokalnym systemie pomocy i wsparcia osób uwikłanych w zjawisko przemocy w rodzinie, liczba kampani wspieranych przez lokalne służby socjalne		Interdyscyplinarny Policja, jednostki oświatowe
5.	Rozwijanie współpracy między podmiotami działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie	-wypracowanie metod skutecznej współpracy pomiędzy instytucjami działającymi w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie tj: Ośrodek Pomocy Społecznej, Gmina Lipiany, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, szkoły, przedszkole, Policja, Sąd, kuratorzy sądowi, Prokuratura, opieka zdrowotna Wskaźniki: liczba i rodzaj wypracowanych metod	2022-2027	Zespół Interdyscyplinarny GKP i RPA, OPS, Policja
6.	Badanie zjawiska przemocy w rodzinie	-opracowanie i przeprowadzenie ankiet wśród mieszkańców gminy oraz ich analiza -uzyskanie danych od instytucji działających w obszarze przeciwdziałania	2022-2027	OPS, Zespół Interdyscyplinarny

		przemocyw rodzinie Wskaźniki: -liczba opracowanych i przygotowanych ankiet, rodzaj i liczba uzyskanych danych		
--	--	--	--	--

6. Odbiorcy programu:

Program skierowany jest do mieszkańców Lipian, w tym:

1. osób zagrożonych przemocą w rodzinie
2. osób doświadczających przemocy
3. osób stosujących przemoc
4. świadków przemocy
5. podmiotów zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

7. Zakładane efekty i rezultaty realizacji programu:

- zmniejszenie liczby przypadków przemocy w rodzinie
- zwiększenie skuteczności i dostępności pomocy dla osób doznających przemocy w rodzinie
 - zwiększenie oddziaływania na osoby stosujące przemoc w rodzinie
- wzmocnienie współpracy służb i osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie
- wzrost świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy domowej wśród mieszkańców Gminy

8. Realizatorzy Programu:

Głównym realizatorem Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2022-2027 jest Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

oraz Ośrodek pomocy Społecznej w Lipianach. Ponadto do realizacji programu zostaną zaangażowane następujące instytucje:

1. Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
2. Komisariat Policji
3. Placówki oświatowe i kulturalne
4. Zakłady Ochrony Zdrowia
5. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pyrzycach
6. Organizacje Pozarządowe

9. Źródła finansowania:

Źródłem finansowania zadań Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2022-2027 będą środki:

- z budżetu Gminy Lipiany, zapisane w budżecie Ośrodka Pomocy Społecznej w związku z tym, iż przeciwdziałanie przemocy w rodzinie jest zadaniem własnym gminy na podstawie ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie
- ze źródeł zewnętrznych w tym środków z Budżetu Państwa - programy.

10. Monitoring i ewaluacja:

W celu zapewnienia prawidłowej realizacji zadań programu będzie prowadzony monitoring realizowanych działań. Monitoring będzie polegał na gromadzeniu i opracowywaniu informacji z danych zebranych od wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację działań programowych. Umożliwi to bieżącą ocenę realizacji zaplanowanych kierunków działań i jednocześnie pozwoli na wprowadzanie modyfikacji oraz dokonywanie korekt i aktualizacji w momencie pojawienia się istotnych zmian w obszarze społecznym.

Program będzie podlegał także ewaluacji, która pozwoli na ocenę efektywności programu poprzez gromadzenie, analizę i interpretację danych. Przedmiotem ewaluacji będzie skuteczność prowadzonych działań w oparciu o założone wskaźniki. Dane do pomiaru wskaźników pozyskiwane będą z instytucji i podmiotów zaangażowanych i odpowiedzialnych za wdrażanie Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy oraz Ochrony Ofiar Przemocy.

11. Podsumowanie:

Przemoc w rodzinie jest problemem złożonym, głęboko zakorzenionym w strukturze społecznej, występującym zarówno w rodzinach tzw. dysfunkcyjnych gdzie przemocy towarzyszą inne problemy np. uzależnienie, bezrobocie jak i w rodzinach o wysokim statusie społecznym, w których z pozoru nie ma większych problemów. Głównym założeniem Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2022-2027 jest przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz podniesienie skuteczności działań na rzecz osób doświadczających przemocy oraz stosujących przemoc domową. Osiągnięcie wyznaczonych w programie celów uzależnione jest od ścisłej współpracy między instytucjami oraz od wypracowania sprawnego i efektywnego systemu działań na terenie Gminy Lipiany. Program w wielu aspektach jest niejako kontynuacją Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016-2021 z uwagi na fakt, iż osiągnięcie wielu celów jest procesem długofalowym, a prowadzone działania aby odniosły zamierzony skutek muszą być cały czas utrwalane.